

- ▶ Midlertidige får fast jobb.
- ▶ Ulovlig avskjediget i Mandal.

Side 5
Side 6

Framtidas pensjoner...

Ill. foto: geirmund.jor

Framtidas pensjonister: Hvordan blir pensjonene for dagens unge? I årets tariffoppgjør blir det avgjort når vi skal kunne ta ut pensjon og – ikke minst – hvor stor pensjonen skal bli. Både unge og gamle er spente på utfallet av forhandlingene.

Side 4–5

Sosial dumping i stort omfang

FAFO har laget en rapport som viser at det finnes over 40 000 oppdragstakere i Norge. De jobber, men har ingen rettigheter. Nå innrømmer myndighetene at de har fulgt dårlig med.

Side 2

Skatt i private lommer

Private barnehageeiere tar ut solid gevinst på å passe ungene våre. Mens det er forbudt å ta ut utbytte for privatskoler, kan de som investerer i de minste forsyne seg ganske fritt av statskassa.

Side 3

Ukrainere søker beskyttelse

UDI vurderer nå om de ukrainske helsearbeiderne som endte opp med stor gjeld og ingen jobb i Rogaland skal få midlertidig opphold i Norge som ofre for menneskehandel.

Side 3

Ill. foto: karl-sotie.jenssen

Ill. foto: helge.steen

Ill. foto: per flakstad

Sosial dumping: – Det er uholdbart at så mange i arbeidslivet faller utenfor Arbeidsmiljøloven og trepartssamarbeidet, sier AU-medlem Jan Helge Gulbrandsen om de drøye 43 000 som jobber som oppdragstakere.

foto: trond isaksen

Usynlig sektor

– Dette er innrømmelse av sosial dumping i kommunal regi, sier AU-medlem Jan Helge Gulbrandsen. En undersøkelse Fafo har gjort på vegne av Fagforbundet avslører at mange kommuner bevisst bruker oppdragstakere for å spare penger.

Det er 43 611 oppdragstakere i Norge og de aller fleste kommunene i landet benytter seg av denne ordninga hvor en person ikke er ansatt i kommunen, men jobber på kontrakt, som for eksempel støttekontakt eller personlig assistent. Kontraktene varierer fra et par timer i uka til full stilling.

– 43 611 er et høyt tall! Dette er særlig alvorlig for dem som jobber som oppdragstakere på heltid og taper feriepenger, pensjonspoeng og sykepenger. Selv om kontraktene varierer i ulike kommuner er det uholdbart at så mange i arbeidslivet faller utenfor Arbeidsmiljøloven, sier Gulbrandsen og utelukker ikke at temaet blir en del av tariffoppgjøret i 2010.

Ingvild Moberg og Kåre Elvik, henholdsvis organisasjonssekretær og seksjonskordinator i Fagforbundet Akershus, er ikke overrasket over antallet oppdragstakere.

– Tallene fra Fafo-rapporten er et minimumsanslag. Heng på oppdragstakerne i staten, fylkeskommunene og andre oppdragsgivere, som NRK, og vi får et enda høyere tall, sier Elvik. Han har jobba med problematikken i årevis og vet at antallet oppdragstakere bare har økt de siste 10-åra.

Elvik får støtte fra kollega Moberg: Rapporten må brukes som et redskap til å jobbe med lov- og avtaleverk på nasjonalt politisk nivå.

– Rapporten synliggjør problemet, men våre tillitsvalgte får ikke gjort stort så lenge bruken av oppdragstakere er fullt lovlig, sier Moberg. Sammen med Elvik er hun blant dem som har best kunnskap på oppdragstakere i Norge.

Mørketall

Selv Fafo har ikke klart å få oversikt over hvor mye de ulike oppdragstakerne jobber. Grappa er fortsatt usynlig i alle offentlige statistikker.

– Statistikkene våre fanger opp alle sysselsatte, men vi kan i dag ikke skille ut oppdragstakerne spesielt, sier Helge Næsheim, seksjonssjef i Statistisk sentralbyrå (SSB).

– Om de aktuelle myndigheter henvender seg til oss, kan vi gjøre en vurdering av muligheter for å få identifisert oppdragstakerne og registrert arbeidstiden deres, sier Næsheim.

Arbeidsgiverregisteret til Nav gjør unntak for å melde fra om oppdragstakere, så heller ikke der er det mulig å finne informasjon om denne gruppen.

– Fagforbundet har brakt en viktig sak på banen og jeg lover å ta dette videre så vi kan vurdere om oppdragstakerne skal registreres i KOSTRA, kommunenes rapporteringssystem til staten. Vi har registrert 350 000 årsverk og 43 600 oppdragstakere utgjør et stort tillegg, sier Dag-Henrik Sandbakken, statssekretær i Kommunal- og regionaldepartementet.

Kommunenes bruk av oppdragstakere henger sammen med andre problemstillinger som Fagforbundet jobber med: sosial dumping, små «grå» stillinger, bruk av konsulenter og midlertidig ansatte, uønsket deltidsarbeid i kommunene og konkurranseutsetting og privatisering.

– Vi mener kommunene bruker oppdragstakere på oppgaver som vanlige arbeidstakere bør løse. Det er problematisk at større områder faller utenfor partssamarbeidet. Det er vanskelig for de tillitsvalgte å ta tak i problemet fordi oppdragstakerne ikke har formell partsstatus. I tillegg har det manglet informasjon. Denne rapporten kan vi ta med oss i det videre arbeidet for oppdragstakerne, avslutter Gulbrandsen.

NINA MONSEN | nina.monsen@fagforbundet.no

Syttitallsnostalgj: Halvsøstera er deler av Amtmandens Døtre, Norges første jenteband. De framførte gamle kampsanger fra 70-tallet. foto: likestillings- og diskrimineringsombudet

Kvinnekamp mot krise

Fakhra Salimi, leder av MIRA-senteret feiret likestillingsloven og eget senter som fyller 20.

– Kjønnsaspektet i likestillingsloven må aldri likestilles med annen diskriminering, sa Salimi.

Innvandrer- og flyktningkvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn diskrimineres ofte dobbelt – både i eget miljø, på arbeidsmarkedet og generelt i storsamfunnet. Finanskrisen rammer også kvinner hardt, nasjonalt og internasjonalt. Rita Lekang fra IOs ledelse hevet også stemmen for kampen for likelønn og likebehandling i arbeidslivet – og trakk linjene mellom vår hverdag og det som skjer internasjonalt.

– Vi må aldri glemme at vi ikke har et likestilt samfunn før kvinner også i andre land har rettigheter som oss, sa Lekang og trakk fram FNs kvinnekonvensjon som en viktig rettesnor.

Kvinner, vann og helse

Internasjonalen for stats- og kommuneansatte, ISKA, lanserer en kampanje om kvinner, vann og helse den 8. mars. Kampanjen «women, water, worker, health» skal synliggjøre sammenhengen mellom fattigdomsbekjempelse og kvinners liv og helse. Det overordnede målet er å bekjempe privatisering av vannressursene, og redusere fattigdom, fremme likestilling, redusere barnedødelighet og sikre god helse for alle. Fagbevegelsen er en kraft som kan spille en nøkkelrolle i utviklinga av kvalitet på offentlig vann, renovasjon og helsetjenester. ISKAs kampanje varer fram til 7. april, som er FNs helsedag.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

Uten likelønn, ingen likestilling

Feiringa av 30 år med likestillingslov har bismak av et ekstremt kjønnsdelt arbeidsmarked der kvinne-dominerte yrker systematisk tjener minst.

– Uten likelønn, ingen likestilling, sa professor Hege Brækhus fra Universitetet i Tromsø.

Hva har skjedd i løpet av likestillingslovens 30 år, hva skjer akkurat nå, og hva vil skje fremover?

Dette var rammen for arrangementet som Likestillings- og diskrimineringsombudets (LDO) hadde 24. februar. Likestillingsloven ble vedtatt 15. mars 1979, og kjente feminister som Kjersti Ericsson, Gerd von der Lippe og Torild Skard bidro med tilbakeblikk på 1970-tallet, «det gylne tiåret».

Staten har råd - likelønnsnett nå!

Kvinner tjener kun 85 øre for hver krone en mann tjener. Likestillingsloven § 5 sier at kvinner og menn i samme

virksomhet skal ha lik lønn for samme arbeid eller arbeid av lik verdi. I 2002 ble likestillingsloven skjerpet, med en presisering om at lønn skulle kunne sammenlignes uavhengig av om arbeiderne tilhører ulike fag og tariffavtaler. Lovgiverne mente altså at man skal kunne sammenlikne f.eks. sykepleiere og ingeniører.

– Men i Harstad måtte dette vike for argumentet om at det ulne markedet forsvarte forskjellsbehandling, sa Brækhus, som ikke har tro på at ingeniørene i Harstad hadde sluttet selv om sykepleierne hadde gått opp i lønn.

Ukrainere ber om beskyttelse

De ukrainske helsearbeiderne i Rogaland har bedt myndighetene om beskyttelse og får nå sakene sine vurdert etter reglene for ofre for menneskehandel. Dersom de får opphold på dette grunnlaget kan de jobbe og bo i Norge.

UDI bekrefter at de har mottatt søknader om beskyttelse i Norge fra en gruppe ukrainske helsearbeidere, men er tilbakeholdne med å oppgi ytterligere detaljer. Helsearbeiderne har søkt midlertidig oppholds- og arbeidstillatelse i Norge etter de bestemmelsene som brukes for ofre for menneskehandel, kalt refleksjonsperiode på et halvt til et helt år.

Mange gransker

Ifølge FriFagbevegelse har i alt 11 personer søkt om opphold. En gruppe på sju har reist hjem til Ukraina. UDI opplyser at slike saker blir høyt prioritert og at saksbehandlingen skal begynne senest fem dager etter at søknaden har kommet til UDI. Det er vanskeligere å si hvor lenge de ukrainske helsearbeiderne må vente før søknaden er avklart.

De fire kommunene og rekrutteringsselskapet Norsk Helsepersonell AS er anmeldt til politiet, i tillegg har Arbeidstilsynet hatt møte med bedriften. Arbeidstilsynet opplyser at det er for tidlig å si noe om deres undersøkelse.

Kommunalt ansvar

Fordi de har søkt om en refleksjonsperiode har de fått oppholdstillatelse mens søknaden behandles. Samtidig er bo-

foto: monica schanche

stedskommunen forpliktet til å dekke utgiftene til livsopphold, altså losji, kost og helse mens søknadene behandles.

– Hvis de ukrainske helsearbeiderne får midlertidig arbeids- og oppholdstillatelse vil Fagforbundet kreve at kommunene som tok dem inn i utgangspunktet også kommer opp med et jobbtilbud til dem, forteller Trond Helleland (bildet) i Fagforbundet Rogaland.

Venke Kvale, hovedtillitsvalgt i Karmsøy kommune er helt enig.

– Vi har fått melding om at kommunene har svart politi og arbeidstilsyn, men så lenge både politisaken og ukrainernes søknad om midlertidig oppholds- og arbeidstillatelse ikke er avgjort, må vi vente. Dette er nytt i kommunesektoren, og Fagforbundets tillitsvalgte må øke beredskapen.

Disse vikarbyråene dukker opp som paddehatter og det er sikkert mange flere som blir utsatt for sosial dumping gjennom slike selskap, sier hun.

Må få jobb

Hun mener også at det ligger et svært tungt ansvar på kommunene som indirekte var årsak til at ukrainerne ble hentet til Norge.

– Så snart de får papirene i orden må disse folkene få tilbud om jobb. De ellers vil møte store problemer i hjemlandet hvis de ikke kan tilbakebetale lån på omtrent 20.000 kroner. Dette er penger de har betalt Norsk Helsepersonell for å komme til Norge og som mange har lånt av svartebørshaier i Ukraina.

Helge Larsen i LO i Haugesund og omland er glad for at Fagforbundet skjerper tonen.

– Det kan vel ikke være tvil om at ingen tillitsvalgt i LO noen gang må ta i selskap som Norsk Helsepersonell igjen. De har skapt en farlig situasjon for disse folkene. Historien med ukrainerne bør ha lært både LO og Fagforbundet å være veldig kritiske til inntak av personell formidlet av byråer, sier han.

NINA MONSEN | nina.monsen@fagforbundet.no

OSS spurte fire damer fra Fagforbundets politiske ledelse om deres planer og tanker rundt kvinnedagen 8. mars. Hvilke paroler er viktige?

Gerd-Eva Volden,
leder SKA

– Jeg pleier å markere kvinnedagen, det er fortsatt en viktig dag. Vi har en vei å gå når det gjelder likestilling i arbeidslivet. Vi må fortsette å slåss, selv om det ikke lenger burde være noen diskusjon.

– Av paroler er retten til heltid og likestilling av skift/turnus viktige saker. Men jeg tenker også på integrering av våre nye landskvinner og hvor viktig det er at de får komme inn på arbeidsplassene og ellers i samfunnet. Der må vi være gode medsøstre.

Kjellfrid Blakstad,
leder SHS

– Dagen skal feires i Molde, der er det som oftest SV som står bak arrangementet. Jeg har ingen tradisjon på et fast sted, men dagen markeres alltid, hvor jeg enn befinner meg.

– Av aktuelle paroler må det vel bli pensjon, sekstimersdagen og retten til heltid.

– De største utfordringene vi har i dag, er likelønn, retten til heltid og likestilling av skift/turnus.

Mette Nord,
Arbeidsutvalget

– Siden 8. mars er på en søndag i år, blir den markert hjemme i Tønsberg. Jeg satt sjøl i 8. mars-komiteen i Grenland i mange år. Det pleier å være god oppslutning, i tillegg til fakkeltog har vi hatt kulturarrangement og et kirkearrangement. Hvis jeg skulle velge én parole å gå under, måtte det bli to: likelønn og retten til heltid. Men de henger nøye sammen. I tillegg jobber vi med å få fram likestilling når det gjelder yrkesskadeerstatning, for der taper de typiske kvinneyrkene.

Mette Henriksen Aas,
leder SKKO

– Jeg kommer nok til å befinne meg dypt inne i de svenske skoger den 8. mars. Der blir det heising av flagg og likestillingsdebatt i heimen. Den pleier å være nokså kjedelig, siden vi er så enige. Kanskje jeg deltar i arrangementet i Åmål. Jeg pleier uansett å markere dagen, som tillitsvalgt reiste jeg mye rundt og holdt appeller på arbeidsplasser.

– Av paroler må det viktigste være lik lønn. Vi har prøvd på mange måter, men har ennå ikke klart å fiske lønnsforskjellene mellom kvinner og menn.

Barnehager som melkeku

På veien mot full barnehagedekning er barnehager i ulike fasonger big business.

– Det er trist og uakseptabelt at det er mulig å håve inn store penger på pedagogisk virksomhet for de aller yngste barna, sier Mette Henriksen Aas i Fagforbundets arbeidsutvalg.

Utviklinga fra begynnelsen av 70-tallet, da tre prosent av norske barn gikk i barnehage, til dagens rødgrønne lovnad om full barnehagedekning har vært grensस्पrenge både holdningsmessig, pedagogisk og økonomisk. I loven er barnehagen anerkjent som en frivillig del av ungenes utdanningsløp. For å komme i havn med full barnehagedekning er utbygging prioritert, og pengesekken åpnet både for kommunal og privat drift. I 2008 ble det brukt rundt 24 offentlige milliarder på tilskudd til barnehager. Private aktører får støtte på driftskostnader med rundt 80 prosent, og derfor er barnehager en potensiell gullgrube.

– Det er et stort tankekor på det er strenge reguleringer på profitt i andre deler av utdanningskjeden, mens profesjonelle investeringselskaper kan tjene rått på de aller minste barna, sier Henriksen Aas, leder av Seksjon kirke, kultur og oppvekst (SKKO) i Fagforbundet.

Lovlig og lønnsomt

Telemarksforskning kartla i perioden august-desember 2008 på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet kostnadsforskjeller mellom kommunale og private barnehager. Rapporten viser at det er stor variasjon i alt som har med barnehagekostnader og finansiering å gjøre, både mellom kommuner og i mange kommuner også internt blant de enkelte barnehagene. Variasjonen i private tilbud er stort, og med jevne mellomrom får vi glimt av dette i media. Aftenposten omtalte den 10. februar familiebarnehager og unge Tina Frivåg som med 270 barn fordelt på 31 leide sokkelleiligheter i Oslo og Bærum får offentlig støtte på drøyt én million kroner per familiebarnehage med doble grupper barn under tre år.

arkivfoto: randi tevik

Ikke melkeku: Barnehager skal ikke først og fremst fylle investeringselskaperens behov for profitt, mener Mette Henriksen Aas i Fagforbundet.

Stor kreativitet og stor fortjeneste, men ikke ulovlig. Roland Fürst i konsulentfirmaet Fürst og Høverstad sier til Aftenposten at familiebarnehager er blant de mest lønnsomme barnehagene man kan drive. Det bekreftes av Telemarksforskning.

Trenger tariffavtale

Fagforbundet har medlemmer i både offentlige og private barnehager og alle medlemmer er like viktige. Alle ansatte er like viktige. I rapporten fra Telemarksforskning dokumenteres det at kommunal barnehagedrift i snitt er 13 prosent dyrere enn privat drift og at hovedårsaken til dette er at private barnehager kutter i lønns- og pensjonskostnader.

Lønn og pensjon utgjør storparten av driftsutgiftene, og derfor er det også der effektiviseringspotensialet ligger.

– Derfor er det så påkrevd at vi får tariffavtaler i alle barnehager, sier Henriksen Aas, og legger til at Fagforbundet sammen med Utdanningsforbundet er i tett dialog med regjering og storting om muligheten for å legge dette inn som krav i tilskuddsordningene. I Soria Moria-erklæringen slo den rødgrønne regjeringa fast at det skulle bli like lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i offentlige og private barnehager, og det forventer Fagforbundet at de lever opp til.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

NYHET

tekst: GEIRMUND JOR foto: MICHAEL M-KROHN

Nå starter kampen om den offentlige tjenestepensjonsordningen. Omleggingen av folketrygden presser fram en nyordning i stat og kommune. Framtidas pensjon er i støpeskjeen.

Pensjonskampen er i gang

Det er bare noen uker til vårens tarifforhandlinger skal i gang. Selv om dette er et mellomoppgjør knytter det seg stor spenning til oppgjøret, fordi det skal ut til uravstemning. Medlemmene skal ta stilling til hvordan framtidens offentlige tjenestepensjonsordning skal utformes.

Hovedtrekk videreføres

– Vårt klare mål er at medlemmene skal kjenne igjen pensjonsnivåene og hovedtrekkene fra dagens ordning i den nye ordningen. I dag kan alle som kommer inn under offentlig tjenestepensjon ta ut en pensjon på to tredeler av lønna når de er 65 år. Slik må det bli også i en ny ordning, sier Klemet Rønning Aaby i forhandlingsavdelingen i Fagforbundet. Han legger til at et av de vanskeligste spørsmålene nok kommer til å bli hvordan den såkalte levealdersjusteringen kan tilpasses en ny offentlig tjenestepensjonsordning.

Indeksering er et annet omstridt spørsmål. Uttrykket beskriver hvordan pensjonen til de som allerede har gått av, skal reguleres. I den nye folketrygden har Stortinget vedtatt at de nye pensjonene skal reguleres med en indeks som er et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Dette er en svakere regulering enn i dag,

der pensjonene justeres etter folketrygdens grunnbeløp. Det blir vanskelig å komme utenom dette spørsmålet for dem som skal lage en ny tjenestepensjonsordning.

I forbindelse med innføringen av ny folketrygd vedtok Stortinget rammen for ny offentlig tjenestepensjon:

«Tjenestepensjon tilsvarende to tredeler av sluttlønn i offentlig sektor (brutto-ordninger) videreføres. Etter at det er vedtatt en ny modell for folketrygdens alderspensjon, må de offentlige tjenestepensjonsordningene tilpasses den nye folketrygdmodellen, uten at dette svekker de offentlige tjenestepensjonene, men slik at de også omfattes av delingstall og ny indeksering.»

Fra velferdsordning til sparing

Ett av flere mål med pensjonsreformen har vært å gjøre forholdet mellom det man sparer og det man får ut tydeligere. Tanken var at oppslutningen om folketrygden ville øke dersom folk visste at de fikk tilbake det de betalte inn. Kritikerne hevder at dette er en privatisering av tenkningen rundt pensjon. Mens den gamle folketrygden i større grad utjevnet, vil det nye systemet belønne dem som tjener godt og kan jobbe lenge, og

straffe dem som ikke tjener så mye, og har kortere opptjeningstid.

Mye står på spill. Vedtaket om å legge om folketrygden innebærer at pensjonsordningene til offentlig ansatte må tilpasses. Et parts sammensatt utvalg har jobbet intenst med å utforme grunnlaget for tarifforhandlingene. De utreder en ny offentlig tjenestepensjonsordning, tilpasset pensjonsreformen, samt tilpasning av den nye AFP-ordningen i offentlig sektor. Utvalget består av arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen og ledere fra organisasjonene i arbeidslivet. En administrativ undergruppe bestående av representanter fra offentlig sektor og de offentlige arbeidsgiverne har jobbet med detaljene. Spesialrådgiver Klemet Rønning-Aaby er Fagforbundets representant her.

Mye på spill

Tjenestepensjonsordningen i offentlig sektor har vært kjent som god. Mange er usikre på om de vil tape når pensjonsordningen forandres. For eldre arbeidstakere er det ingen grunn til uro, de vil få pensjon etter de gamle reglene. Det vil gjelde dem som er født før 1953. De som er født mellom 1954 og 1963 vil få pensjon dels etter de gamle og dels etter nye regler.

Dagens ordning

• Full opptjening: I dag har man full opptjening i pensjonsordningen etter 30 år og kan ta ut pensjon ved 65 år. De som har særaldersgrenser kan gå av enda tidligere. Dette står i skarp kontrast til den nye folketrygden der man tjener opp rett til pensjon etter hva man tjener og hvor lenge man jobber.

• Bruttogarantien sikrer alle med full opptjening minst 66 prosent av lønna i pensjon. På grunn av samordningsreglene får de aller fleste noe mer, men garantien er 66prosent.

• Overføringsavtalen innebærer at man trekker med seg rettighetene fra en offentlig arbeidsgiver til den neste når man bytter jobb. Det gir økt forutsigbarhet og sikrer at samlet pensjon blir 66 prosent ved full opptjening.

• Tidligpensjonering I dag har mange offentlig ansatte mulighet til å gå av med en forholdsvis god pensjon ved 65 år – da kan alle med full opptjening gå av med 66 prosent av lønna. De som har særaldersgrenser kan gå av enda tidligere. Ordningene for de med særaldersgrenser skal ikke utformes ennå.

Stor avstand – mange fallgruver

De som skal forhandle fram en ny tjenestepensjonsordning i offentlig sektor har ingen liten oppgave foran seg.

Mange valg skal gjøres, mange beslutninger tas, og det er slett ikke sagt at man er enige om målet.

Innskudds- eller ytelsesbasert

Partene må bli enige om en modell. Mens arbeidstakerne ønsker å bygge videre på en modell der folk er garantert en bestemt prosent av lønna, vil nok mange arbeidsgivere betale en et fast årlig innskudd (Se Fagbladet 2/2009).

Grunnlovsbeskyttet?

Grunnlovens paragraf 97 sier at ingen lov kan få tilbakevirkende kraft, det vil si at den ikke kan forandre ting som har skjedd før loven ble vedtatt. Spørsmålet er hvilken betydning det får for tjenestepensjonsordningen. Offentlig tjenestepensjon er regulert av en rekke lover og avtaler, og det er neppe noen tvil om at rettigheter vil endre seg. Justisdepartementets lovavdeling sier kort fortalt at det er lov å endre vilkåra for pensjonsordningen og dermed ytelsene, mens

jussprofessor Hans Petter Graver mener at det er ytterst tvilsomt, i en utredning han laget for LO Stat for noen år siden.

Tre oppgjør – ett resultat

Det er bred enighet om at pensjonsordningen i stat, kommune og helsevesen må være lik. Det vil etter alt å dømme bety at forhandlingsdelegasjonene vil samordne sine standpunkter. Dette er dels også styrt av lov om Statens pensjonskasse (SPK) som sier at ingen ordning kan være bedre enn SPK. På arbeidstakersiden er det et mål å komme fram til en ordning som er til å kjenne igjen for medlemmene. Det skal forhandles om tjenestepensjonsordningen både i KS-området og i staten. Det blir ikke parallelle forhandlinger i Spekter-området, men et resultatet for stat og kommune vil bli gjort gjeldende for alle som i dag har offentlig tjenestepensjon.

NINA MONSEN | nina.monsen@fagforbundet.no

Pensjonsoppgjøret våren 2009

Februar/mars: Det offentlig oppnevnte utvalget som har arbeidet med ny offentlig tjenestepensjonsordning legger fram sin rapport. Rapporten vil trolig inneholde mer enn ett forslag

April: Forhandlingene om årets mellomoppgjør i stat og kommune begynner

30. april: Forhandlingsfristen går ut. Målet er at det skal foreligge et uravstemningsdokument som kan sendes ut til de fagorganiserte i stat og kommune omtrent samtidig. Dersom partene ikke blir enige, blir det brudd i forhandlingene.

Mekling: Partene tar oppgjøret til meklingsmannen til mekling. Ved brudd i forhandlingene har Riksmeklingsmannen 14 dager på seg før han må starte mekling. Deretter skal meklingen pågå i

minst 14 dager før en av partene kan kreve den avbrutt. Blir partene enige sende forlaget ut til uravstemning. Mislykkes meklingsmannen blir det streik

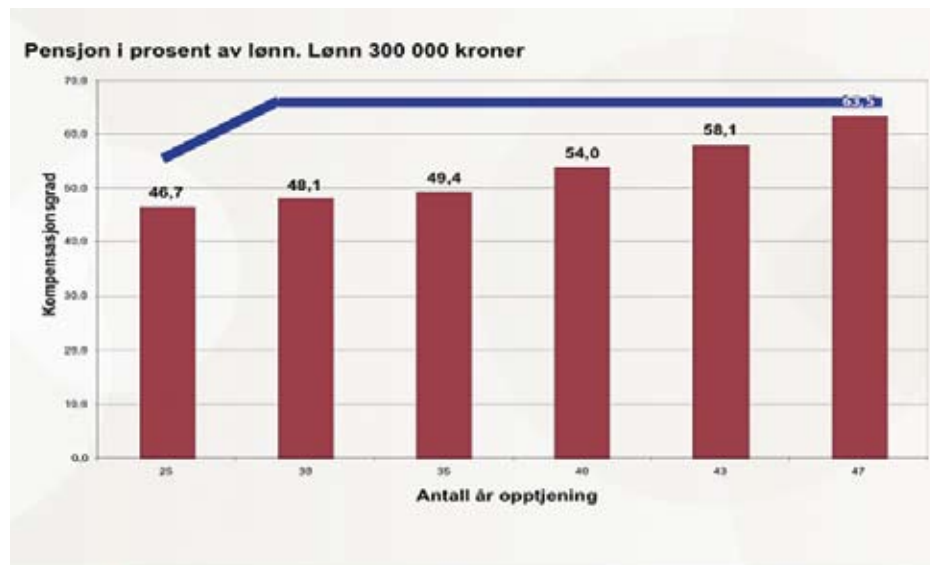
Streik: En eventuell streik i kommunesektoren vil først være aktuell i slutten av mai eller begynnelsen av juni. Streikevarsel skal leveres (plassoppsigelse) senest 14 dager før en streik iverksettes. I denne perioden skal mekling forsøkes.

Arbeidstakerne må varsle arbeidsgiver om hvem som skal streike minst fire dager før streik. Dette er en detaljert oversikt over hvilke av de medlemmene man har sagt opp plassene for som vil bli tatt ut i streik fra starten av konflikten.

Se også LO medias tariffleksikon: www.frifagbevegelse.no/verkt_ykassa/tariffleksikon/

Ny folketrygd:

Opptjening og alderspensjon ved 67 år

ALP

Innskudd og ytelse: Den blå linja viser dagens bruttoordning. Den gir, litt forenklet, 66 prosent til alle som har jobbet 30 år eller mer. Stolpene viser ny folketrygd. Her er det innskuddet, altså hvor mange år du opparbeider rettigheter, som avgjør hvor stor pensjonen blir. En ny offentlig tjenestepensjon må tilpasses dette.

Faste stillinger: – Endelig har vi fått faste stillinger etter årevis med ringevakter, jubler f.h. Marit Eiken, Reidun Handeland, Gerd Randi Haddeland og Anne Reidun Fåland i Hægebostad kommune i Vest-Agder.

Feirer faste stillinger

– Vi føler at vi har vunnet i lotto, utbryter fire fornøyde damer fra Hægebostad kommune i Vest-Agder. I årevis har de vært ringevikarer og har ikke kunnet planlegge hverdagen – eller feriene – og har gått glipp av viktige pensjonspoeng. Nå har alle fått faste stillinger.

– Jeg tenkte aldri på at jeg kunne kreve å få fast stilling, sier Reidun Handeland, hjelpeleier på Eiken bu- og omsorgssenter. Hun har gått fra en 16 prosent til en 75 prosent fast stilling. Det betyr bedre økonomi, bedre rettigheter og bedre planlegging av hverdagen.

– Det betyr også tilfredse ansatte og fornøyde brukere, sier hovedtillitsvalgt Mona Flottorp. Hun har nylig kjempet gjennom 19 av 19 krav om faste og større stillinger i den lille kommunen.

Å være ringevikar er stressende. Man går og venter på telefon og risikerer at en vakt blir avlyst. Ekstra ille er det da hvis du selv har takket nei til et annet tilbud først. Blir du oppringt 16. mai og bedt om å jobbe 17. er det vanskelig å si nei. Det samme gjelder andre røddager i ulike høytider.

– Jeg var pessimist da Flottorp satte i gang arbeidet med å sikre oss faste stillinger, innrømmer Gerd Randi Haddeland, hjelpeleier på Eiken bu- og omsorgssenter. Hun har jobbet i små stillinger i over ti år, men har alltid ønsket seg fast jobb.

– Det er helt utrolig det hun har gjort for oss, sier Haddeland og ser taknemlig på sin hovedtillitsvalgte. Haddeland har gått opp fra en 34 prosent til en 100 prosent fast stilling.

Kvinnefiendtlig

Flottorp vet selv hvor frustrerende det

er å sitte og vente på telefon fra arbeidsgiver. Siden 1992 har hun stått på ringeliste i en 34 prosent stilling som gradvis har økt til hun for halvannet år siden fikk en 75 prosent fast stilling. I tillegg jobber hun 25 prosent som hovedtillitsvalgt.

– Små midlertidige stillinger er et typisk problem i kvinneyrker. Kun én av de 19 sakene gjelder en mann. Det sier mye når kvinner som har fått gjennomslag for en rettighet de har krav på, føler de har vunnet i lotto, sier Flottorp.

Det er stor forskjell fra yrke til yrke. Flottorp forteller at det var enkelt å få en kontorarbeider fra 80 prosent opp i 100 prosent fast stilling fem virkedager, mens ble det stilt krav om helgevakter annenhver helg for hjelpeleierne som ønsket faste stillinger.

Nå ser damene fram til blant annet å få overtidsbetalt hvis de jobber flere helger på rad.

– Jeg har nå jobbet 19 dager i strekk på ringevaktoppdrag, sier Anne Reidun Fåland, renholder på Eiken skole. Hun har gått opp fra 0 til 50 prosent stilling.

– Jeg kan fremdeles takke ja hvis jeg blir tilbudt ringevakter, men det blir på helt andre vilkår siden jeg nå har en stabil 50 prosent stilling i bønn, sier hun.

– Den lange kampen for få på plass faste stillinger er verdt slitet, avslutter en tydelig fornøyd Mona Flottorp.

Verdifull fireårsregel

– Mange ville tapt sine krav om faste stillinger uten de rødgrønnes innføring av fireårsregelen. Dette må vi ta med oss i valgkampen, sier Sølvi Gjerdahl Thomassen, rådgiver ved kompetansesenteret i Stavanger.

I 2006 innførte regjeringa regelen om at arbeidstakere som sammenhengende har vært midlertidig ansatt i mer enn fire år har krav på fast ansettelse som en del av Arbeidsmiljølovens bestemmelser (§ 14-9 (5), 2. punktum). Ofte er det fireårsregelen som gjør utslaget når Fagforbundet legger fram krav om faste stillinger.

– Kampen for faste stillinger har pågått lenge. Granvindommen fra i fjor inspirerte til forsterket innsats, sier Thomassen. I Granvin fikk én assistent og tre hjelpeleiere fast ansettelse. Tre fikk heltidsstillinger og én fikk 75 prosent stilling på bakgrunn av Arbeidsmiljølovens bestemmelser om ulovlig bruk av midlertidig ansettelse og fireårsregelen.

God innsats – Innsatsen til Fagforbundets hovedtillitsvalgte er avgjørende i arbeidet for faste stillinger, sier Thomassen og roser hovedtillitsvalgt Mona Flottorp for å ha sikret 19 faste stillinger i Hægebostad kommune.

Thomassen roser innsatsen til Mona Flottorp i Hægebostad kommune for å fått gjennom 19 av 19 krav om fast ansettelse.

– Innsatsen til Fagforbundets hovedtillitsvalgte er avgjørende. Vi prioriterer kampen for faste stillinger framover, lover Thomassen, som selv har lang erfaring som hovedtillitsvalgt og fylkesleder i Vest-Agder.

NINA MONSEN | nina.monsen@fagforbundet.no

PERSPEKTIV

illustrasjon: trude tjensvold

foto: privat

EMILIE EKEBERG
Leder i Attac

KOMMENTAREN

Krise som vanlig

ORDET «KRISE» BETYR en plutselig og skjebnesvanger forandring, ifølge ordboka. Og politikere, banksjefer og BI-økonomer både handler og snakker som om at finanskrisen har rammet oss uten forvarsel, at dette er en ekstraordinær situasjon, utenfor normalen, og at mottiltakene derfor også er ekstraordinære og utenfor normalen.

I LØPET AV HØSTEN OG VINTEREN har regjeringer på verdensbasis stilt mer enn 12 billioner (12 millioner millioner) amerikanske dollar til rådighet i krisepakker, og det aller meste har gått til banker og andre finansinstitusjoner.

FORDI DETTE ER DEFINERT SOM EN UNNTAKSSITUASJON, er det vanskelig å få gjennomslag for det absurde i dette, som Ap-veteranen Reiulf Steen har kalt for verdenshistoriens største ran. Det er jo krise. Slik kunne den norske regjeringen i løpet av en og samme uke i høst stille 350 milliarder kroner til rådighet for norske banker, samtidig som den bevilget 10 millioner kroner til hjelpetiltak til landets prostituerte, i forbindelse med at loven mot sexkjøp trådte i kraft. Det blir et par tusenlapper på hver prostituert. I USA fikk bankene enda mer svulmende gavepakker, til tross for at ti prosent av landets befolkning lever på matkuponger.

FINANSKRISEN ER INGEN NATURKATASTROFE. Den er derimot en naturlig konsekvens av den politikken som har ført til at det hver dag i 2007, på verdensbasis, ble handlet med aksjer, valuta og derivater for cirka 5500 milliarder dollar, mer enn 100 ganger mer enn verdenshandelen med varer og tjenester. Finanskriser har opp gjennom historien opp-

stått støtt og trutt etter lengre perioder med laissez-faire politikk, individorienterte ideologier, deregulering av finansmarkedene, voksende ulikhet mellom fattig og rik, og skjevfordeling mellom arbeidsinntekter og kapitalinntekter.

EN SLIK IDEOLOGISK PERIODE har vi befunnet oss i siden slutten av 70-tallet. I 1978 utgjorde arbeidsinntekter cirka 75 prosent av de samlede inntektene, mens det i dag bare er cirka 60 prosent som går til arbeidslønninger, og de resterende 40 prosent går til kapitalinntekter, til de som tjener penger mens de sover. Da er det heller ikke overraskende at OECD på slutten av 2008 kunne fastslå en utbredt økning i inntektsulikhetene de siste to tiårene i hele OECD-området.

KONSENTRASJONEN AV KAPITAL PÅ FÅ HENDER har ført til omfattende spekulasjon og oppblåste finansmarkeder, som igjen har gitt oss denne krisen. Så langt har vi postet nye midler inn i bankene, som igjen kan fremme nye runder med risikofylt spekulasjon. For eksempel har den banken som har mottatt de største beløpene i krisehjelp, DNB Nor, fått statlig støtte til tross for at den har underavdelinger i skatteparadisene Luxembourg og Singapore, der formuende kunder kan plassere pengene sine. Det er ikke veien å gå. Vi trenger en styrket finansiering av offentlige kredittinstitusjoner, sammen med offentlig overtakelse av private banker. En større offentlig banksektor er nødvendig for å sikre stabil og langsiktig kreditt til sosialt og økologisk forsvarlige formål. Det er en bedre strategi enn å legge til rette for at vi alle skal bli tatt på senga av en ny finanskrisen om noen år.

Urettmessig avskjediget fordi han var tillitsvalgt

En dom i Kristiansand tingrett mot arbeidsgiver Skjærgårdskollektivet AS slår fast at tillitsvalgte har et ekstra sterkt stillingsvern. Det ble full seier til Fagforbundet og Vidar Jacobsen.

Fagforbundets tillitsvalgte Vidar Jacobsen, avskjediget fra Skjærgårdskollektivet i Mandal, vant over sin arbeidsgiver i retten. Dommen slår fast at Vidar Jacobsen hadde rett til å utføre sine plikter som tillitsvalgt, og at disse pliktene også omfatter det å målbære de ansattes synspunkter i en konfliktsituasjon mellom de ansatte og ledelsen.

Oppreisning

Avskjedigen er kjent ugyldig. Skjærgårdskollektivet må betale oppreisning på 40 000 kroner til Vidar Jacobsen og dekke hans saksomkostninger. Samtidig opphører arbeidsforholdet hans ved institusjonen.

Innenfor sin rolle

Situasjonen ved Skjærgårdskollektivet i Mandal har vært turbulent i årevis (Se OSS 2/2009 og oss.fagforbundet.no). I 2007 ble tariffavtale endelig inngått, men Vidar Jacobsen og resten av Fagforbundets medlemmer har fortsatt måttet kjempe med en motvillig ledelse. Da ledelsen ga Vidar Jacobsen avskjed, stevnet Fagforbundet Skjærgårdskollektivet AS for retten. Det forelå ikke noe «grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen», som etter arbeidsmiljølovens § 15-14 gir rett til avskjedigelse, mente Fagforbundet. Retten er enig. Dommen peker på at det ikke har kommet fram noe som viser at Vidar Jacobsen hadde misligholdt arbeidsavtalen. Han hadde utført jobben som miljøarbeider på en god måte.

– Det kom tydelig fram i retten at ingen hadde noe som helst å utsette

på ham som ansatt. Alt han hadde gjort, var innenfor rammen av rollen som tillitsvalgt, understreker en fornydd rådgiver Bernth-Harry Eliassen ved kompetansesenteret i Stavanger.

Sterkt vern

I dommen understrekes at «tillitsvalgt har et meget sterkt stillingsvern. Særlig der avskjedigen har sammenheng med hans utførelse av vervet». I tillegg vises det til Vidar Jacobsens grunnlovsfestede ytringsfrihet etter § 100.

– Ytringene faller også inn under arbeidsmiljølovens varslingsregler (§2-5), og representerer en rettsstridig gjengjeldeshandling, og må følgelig settes til side, heter det i dommen. Retten finner heller ikke noe grunnlag for å opprettholde avskjedigelsen som oppsigelse, med samme grunner. En oppsigelse skal

være saklig begrunnet i arbeidstakers forhold (aml § 15-7).

Rettferd, ikke penger

Vidar Jacobsen og Fagforbundet har fått enorm støtte og saken har vakt stor oppsikt lokalt. At oppreisningsbeløpet ikke ble så stort, mener Bernth-Harry Eliassen er synd, men ikke viktig.

– For Vidar sjøl har aldri saken handlet om penger, men prinsipper. Han ble tilbudt et større beløp hvis han ville gå inn på forlik med ledelsen, men det ville han ikke. At det ikke har vært noe mål for ham eller oss at han skulle tilbake til jobben på Skjærgårdskollektivet nå, sier seg nesten sjøl.

MARIA WATTNE |
maria.wattne@fagforbundet.no

KORT SAGT

Endringer i ferieloven

Fra 1. januar 2009 er det foretatt endringer i ferieloven med blant annet strengere plikt til å ta ferie.

Endringene innebærer også en begrensning av muligheten til overføring av ferie. I tillegg skal den ekstra ferieuken for 60-åringene gis alle som fyller 60 år i løpet av året. Ferieloven har ikke endret seg særlig i perioden fra 1990 da ny lov ble innført, selv om feriefritiden for mange er blitt utvidet.

Lovbestemt plikt

Endringene som kommer i ferieloven nå presiserer sterkt at det er en plikt for arbeidsgiver å sørge for at de ansatte avvikler lovbestemt ferie i løpet av ferieåret. Det er videre tatt inn i bestemmelsen at plikten til å sørge for ferieavvikling også påhviler arbeidstakeren, se lovens § 5 nr.1. I praksis har manglende

ferieavvikling i mange tilfeller blitt økonomisk kompensert. For bedre å sikre at ferien faktisk blir avviklet er det vedtatt at mulighetene til å få manglende avviklet ferie økonomisk kompensert strammes inn.

Adgangen til å benytte økonomisk kompensasjon i stedet for faktisk avvikling av ferie er nå begrenset til de tilfellene hvor manglende ferieavvikling skyldes sykdom eller permisjoner i ferieåret. I andre tilfeller skal eventuell manglende avviklet ferie overføres til neste år. Motivet for lovendringen er at dette vil stimulere begge parter til å sørge for at ferien faktisk blir avviklet.

Overføring av ferie

Utgangspunktet er at ferien skal avvikles i løpet av ferieåret. Dersom det likevel ikke er gjort, er adgangen til å avtale overføring av ferie eller avtale forskudds-

ferie begrenset til to uker. Det er ikke vedtatt endringer i reglene om overføring av ferie som ikke er avviklet når årsaken til manglende ferieavvikling er sykdom eller permisjoner.

Ekstra ferieuke fra fylte 60

Fra og med 2009 endres bestemmelsen i ferieloven § 5 nr. 2 vedrørende 60-åringers rett til en ekstra ferieuke. Tidligere gjaldt denne retten for de som fyller 60 år før 1. september. Endringen innebærer at retten til ekstra ferie nå skal gjelde alle arbeidstakere fra og med det kalenderåret de fyller 60 år.

Ferieloven fra og med 1. januar 2009 finner du på www.lovdata.no

RANDI TEVIK |
randi.tevik@fagforbundet.no

Barna i sentrum

Barnehagedagen går inn i sin femte markering 24. mars. Med slagordet Barna i sentrum satser barnehager over hele landet på en aktiv og vellykket dag.

Initiativet er et samarbeid mellom Fagforbundet og Utdanningsforbundet. I Norge er det rundt 6650 barnehager med 260000 barn. Barnehagedagen er et utgangspunkt for barnehagene til å vise fram innholdet i hverdagen og skape dialog med foreldre og politikere. 2009 gir flere gode grunner til å sette barna i sentrum. I år får alle barn en individuell rett til et barnehagetilbud, og FN's konvensjon om barns rettigheter fyller 20 år. Regjeringen skal også legge fram en stortingsmelding om kvalitet i barnehagen.

foto: trond isaksen

Nettsider for fagforeningene

Nå er vi i gang! Fagforeninger som ønsker å etablere egen hjemmeside under fagforbundet.no-paraplyen kan nå bruke en veiviser som vil føre til etablering av sida.

Noen sider og elementer på fagforeningssida er obligatoriske. Andre sider og funksjoner er valgfrie. Med hjemmesidene slik de nå vil framstå er mulighetene gode for å holde medlemmer og andre informert om fagforeningens virksomhet. Deretter vil fagforeningsnettstedene utvikles videre i et samarbeid mellom foreningene og informasjonsavdelinga i Fagforbundet sentralt. Det vil bli tid til diskusjon om individuelle ønsker etter hvert. Inngangsporten til veiviseren finnes på tillitsvalgnettet. Første trinn er registrering. Når veiviseren er gjennomført fra foreningens side vil det gå litt tid før nettstedet er på lufta. En egen e-post med innloggingsinformasjon vil komme når nettstedet er klart.

Fagbevegelsens politikk debatteres

Både LO og Fagforbundet legger i disse dager opp til en stor debatt om politikken for de neste fire årene. Fagforbundet skal vedta sitt nye handlingsprogram på landsmøtet til høsten, LO-debatten varer ut mars måned.

«Et godt arbeidsliv» er navnet på årets LO-kampanje. Alle LO-medlemmer inviteres til en stor debatt om hva som skal være LOs krav til de politiske partiene før stortingsvalget i høst.

Inspirasjonen til debatten er kampanjen «LO på din side», som mange vil huske fra valgkampen 2005. Den gangen stilte LO-medlemmene klare krav til partiene, krav som ble viktige i den politiske debatten under valgkampen. Svarene partiene ga på medlemmenes krav viste klart og tydelig at de rødgrønne partiene sto oss nærmest.

Det er tre måter å delta i LO-debatten på:

Internett: På nettsiden debatt.lo.no kan alle registrerte medlemmer registrere seg. Der er det også mulig å se hva andre mener, og diskutere forslagene som har kommet.

Personlig skjema: Kampanjen har et enkelt skjema som kan brukes. Fyll ut med forslag, navn, forbund og postnummer, og send det inn til kampanjesentralen, så tar de seg av registreringen.

Gruppeskjema: Fungerer på samme måte som det personlige skjemaet, men man kan være flere som sender det inn. Så hvis for eksempel et styre eller et lunsjmøte diskuterer seg fram til saker de gjerne vil foreslå, kan alle som er tilstede fylle ut navnet sitt. Skjemaene er å få tak i på fylkeskontoret i Fagforbundet, eller hos distriktskontoret til LO. De kan også bestilles direkte fra posten i Fagforbundet.

Siste frist for å delta i debatten er 31. mars.

Landsmøtet 2009

Landsmøtedebatten til Fagforbundet er den andre store debatten som går i vår. Fristen er den sammen, 1. april skal alle forslag være sendt inn til Fagforbundet sentralt.

På landsmøtet i slutten av november skal det vedtas et nytt prinsipp- og handlingsprogram for Fagforbundet. I den forbindelse har det blitt lagd et eget debatthefte. Her står all

praktisk informasjon som trengs for å delta i debatten. Forslagsark som skal brukes til forslag ligger i heftet, som også inneholder en utgave av det gjeldende programmet. Alle fagforeningene skal ha fått debattheftet i posten. Hvis det trengs flere kan man henvende seg til posten i Fagforbundet.

Det er viktig å huske på formalitetene når man skal sende inn forslag til landsmøtet:

Alle medlemmer har rett til å sende inn forslag. Forslagene sendes til fagforeningen.

Fagforeningene sender sine forslag til fylkesstyret, som kommer med sin innstilling til forslaget. Fylkesstyret kan også komme med egne forslag. Alle forslagene skal være inne hos Fagforbundet sentralt før 1. april.

Alle disse opplysningene, og mer til, finnes på tillitsvalgnettet.

ANDREAS HALSE |
andreas.halse@fagforbundet.no

Fagforbundet siden sist

■ Stiftelsen Manifest har søkt LO og Fagforbundene om støtte til å starte et «Senter for politisk analyse». Forbundsstyret har vedtatt å gi prosjektet 500.000 i oppstartstøtte. Målet med senteret er å etablere ei tanke-smie som kan være et alternativ til markedsliberalismen, være et ideologisk motstykke til Civita og fremme solidariske løsninger.

■ Det er vedtatt at Fagforbundet arrangerer Fagforbundsuka 2009 i uke 45 fra 2. til 8. november 2009. Fagforbundsukene 2008 ble et vellykket arrangement som begeistret og engasjerte medlemmer og tillitsvalgte i hele landet. Også med hensyn til verving og medlemsvekst var arrangementet vellykket.

■ Fagforbundets vervemål for 2009 er å minst opprettholde Fagforbundets organisasjonsprosent innenfor forbundets organisasjonsområde. Vervemålene for 2009 formuleres i to trinn. Mål 1 er utgangspunktet, men det åpnes for å gå over til mål 2 om situasjonen tilsier det. Vervemålene er satt på bakgrunn av mål og måloppnåelse for tidligere år og i fjor samt forventet sysselsettingsøkning innenfor Fagforbundets organisasjonsområde.

■ Fagforbundet Molde sjukehus er etablert. Fagforbundet Molde sjukehus (avd 245) avvikles og slås sammen med Fagforbundet Helse Nordmøre og Romsdal (avd 270) som bytter navn til Fagforbundet Molde sjukehus. Det nye fagforeningen er etablert med virkning fra 1. februar 2009.

■ Det er bestemt at Fagforbundet Østfold får 110 000 kroner i støtte til plogspissprosjekt om barne- og ungdomsarbeideren. Under Organisasjons- og evalueringssprosjektet ble det satt i gang et underprosjekt på to yrkesgrupper i hver seksjon. De skal fungere som plogspisser for å berede grunnen til videre satsing på øvrige yrker. Plogspissprosjektet ble vedtatt videreført ut denne landsmøteperioden. Barne- og ungdomsarbeideren er et av plogspissprosjektene, og innenfor denne gruppen er det et stort vervepotensial.

■ Arbeidsutvalget har behandlet arbeidsplanen for valgkampen 2009. Det er tidligere fattet vedtak om det politiske grunnlaget for stortingsvalget og de økonomiske konsekvensene av forbundets valgkamparbeid. Arbeidsplanen gir en mer detaljert beskrivelse av hvordan arbeidet skal gjennomføres organisatorisk, samt tidsplan for de forskjellige aktivitetene.

■ LO har gitt sine innspill til høringen om periodiserte virksomhetsregnskap i staten. LO peker på at høringen handler om mer enn utprøving av et nytt regnskapssystem. Innføringen av dette regnskapssystemet dreier seg også om problemstillinger knyttet til kontroll med skattebetalernes penger, innsyn for folkevalgte og allmennhet, markedsretting og tilrettelegging for privatisering av offentlige tjenester.

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no

FAGREDAKTØR: geirmund.jor@fagforbundet.no

I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no

nina.monsen@fagforbundet.no

kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

LAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no

berit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 27. februar 2009

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

241

393

Trykksak

foto: privat

Une Grefsrud

Klart vi er stolte av at Hole kommune er best i en brukerundersøkelse om hjemmeomsorg! Une Grefsrud sprudler på telefonen.

– Det er veldig godt å få dokumentert brukernes tilfredshet, og det blir enda hyggeligere å jobbe når brukerne er så fornøyde, sier Grefsrud.

Une Grefsrud er en engasjert hjelpepleier med videreutdanning i kreftomsorg, med 12 års fartstid i hjemmetjenesten, tillitsvalgt i Fagforbundet og, ikke minst, fornøyd ansatt i et arbeidsfellesskap der trivsel og respekt for hverandre er en av suksessfaktorene.

Tidligere var hun plasstillitsvalgt på Hole bo- og rehabiliteringssenter, men er nå nyvalgt hovedtillitsvalgt med 84 prosent frikjøp.

– Alle liker jo å bli verdsatt og å høre at arbeidet en gjør bidrar til at det er godt å bo i kommunen, sier Grefsrud, som hadde sin siste arbeidsdag i hjem-

metjenesten samme dag som Ringerikes blad var på besøk i februar.

Oppskrift på kvalitet

Avisa ville finne oppskrifta på hvordan en blir best på brukerundersøkelsen som er utarbeidet av Kommunenes Sentralforbund (KS). Pensjonister fra Frivillighetssentralen delte ut spørreskjemaene som ble besvart av alle mottakere av hjemmesykepleie og hjemmehjelp. Brukerne fikk spørsmål om alt fra medvirkning, tilfredshet og om kvalitet og kvantitet. Kommer pleierne til avtalt tid? Gir de beskjed ved forsinkelser? Overholder de taushetsplikten og gir informasjon?

På en skala der 4 er beste karakter, skåret hjemmetjenesten 3,7 i gjennomsnitt.

Tillit og respekt

Une Grefsrud er ikke så overrasket over at hun og kollegene fikk så høy score.

«Det er ikke stoppeklokkeomsorg i Hole»

oss ny tillitsvalgt

oss@fagforbundet.no

Sprudlende glad: – Det er godt å få dokumentert brukernes tilfredshet, sier Une Grefsrud.

– Det er leder av hjemmesykepleien i Hole, Janne Dons Jensen, som skal ha mye av æren for resultatet, mener hun. Hun er en sjef som stoler på de ansattes vurderinger.

– Det er ikke stoppeklokkeomsorg i Hole, forteller Grefsrud. Vi får lov til å tenke sjøl, og det er godt å ha en sjef som har trua på at vi gjør riktige valg. I tillegg forteller hun at de som jobber sammen har stor respekt for hverandre, og at det er veldig godt samarbeid mellom sykepleierne og hjelpepleierne.

Hole kommune har 5700 innbyggere, så det er små forhold som gir tette bånd mellom bruker og ansatt, og også ansatte i mellom. Det er både en styrke og en utfordring.

– Vi får nye utfordringer hver dag og vi kan hele tiden bli bedre, understreker Une Grefsrud.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

OSS NYTT OM NAVNA

oss@fagforbundet.no

I Fagforbundet Aust-Agder er det mange nye navn: Nye ungdomstillitsvalgte er **HANNE USTAD** i Fagforbundet Froland avd 298 og **KENNETH JOHANNESSEN** i Fagforbundet Birkenes avd 759. I Fagforbundet Bykle/Valle avd 187 fungerer nestleder **SISSEL HELLE** som leder. Hun jobber ved Valle sjuke- og aldersheim. Hun har tidligere vært tillitsvalgt innen skole/SFO. Bykle/Valle har også fått ny ungdomstillitsvalgt, **CHARLOTTE SVEEN**.

JORUNN STRANDENES og de ansatte på Eiker Aktivitetssenter ble hedret med lovord, kake og blomst under en tilstelning i Øvre Eiker mandag 16. februar. Her overrekkes blomster fra hovedtillitsvalgte **KNUT SJULSEN**. Jorunn sin idé om å ta

over transporten av brukerne ved Eiker Aktivitetssenter selv, har ført til en besparelse på kr. 340 000 i året. Både Drammens Tidende og Eikerbladet hadde flott omtale av ideskaper, arbeidsplassen og modellkommune-konseptet.

Fagforbundet Mandal-Lindesnes har valgt **ELI GLETNE** til ny leder i Seksjon samferdsel og teknisk (SST). Fagforeninga har også sendt oss oversikt over nye plasstillitsvalgte i Mandal kommune: **KIRSTI ANTOSEN** i Frøysland barnehage, **WENCHE RINDEN** i Skjebstad barnehage, **ASBJØRG JENSSEN** på Mandal sykehjem avdeling 2 og **INGER MARGRETHE BRANDSBORG** på avdeling 5.

Vaktmestrene har fått **ROAR KRISTIAN DAHLE** som sin plasstillitsvalgt.

I Lindesnes kommune er **PER IVAR BENTSEN** ny plasstillitsvalgt for medlemmene i SST.

ARE SAASTAD (t.v.) er valgt til ny leder og hovedtillitsvalgt i Fagforbundet Aker universitetssykehus Avd. 651. **ANN KARIN**

RAUDI OSODE (t.h.) er ny nestleder. Saa-stad er hjelpepleier og har ledet Gaustadklubben i 13 år. Osode er miljøterapeut i tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og har tidligere vært klinikkstillitsvalgt og nestleder i Gaustadklubben. Den nye fagforeningsledelsen står overfor store utfordringer: Omstillingene i Oslo universitetssykehus, hjelpepleierens situasjon og kampen mot outsourcing av stabs- og støttefunksjoner er blant disse.

MARIANE SANDHOLDT er Gaustadklubbens nye leder.

MARIUS TASKERUD JENSEN (24) er valgt til ny ungdomstillitsvalgt i Fagforbundet Hamar avd 139. Marius jobber som assistent i Klukhagan barnehage på Hamar.

oss kurs & konferanser

■ Fase 2 som lydbok

Fase 2-modulen «Ideologi, samfunns-kunnskap og arbeiderbevegelsens historie» er nå laget som lydbok og kan lastes ned fra tillitsvalgtnett. CD kan også bestilles gratis på postavdelingen til Fagforbundet.

■ Nye temakurs

Fagforbundet er ferdig med tre nye temakurs: Varsling, Forhandlinger og Konflikthåndtering. Lærerveiledning og lysark er lagt ut på instruktørnett. Arbeidshefter til deltakere kan bestilles gratis i postavdelingen i Fagforbundet sentralt. Organisasjonsavdelingen melder at det vil bli arrangert opplæring av egne instruktører/veiledere til temakurs konflikthåndtering før sommeren.

■ Fagforbundet Nordland

arrangerer dagskurset «De vanskelige personalsakene» forskjellige steder i fylket i Sortland 15. april, Bodø 16. april og Mosjøen 17. april. Kurset setter fokus på psykologiske prosesser og juridiske spilleregler i vanskelige personalsaker. Påmeldingsfrist er 16. mars til Kommunal Kompetanse.

■ Fagforbundet Aust-Agder SHS

avholder fagdag 12. mars med tema: Ha det godt lenger. Kostholdets betydning for kropp og sinn i eldre år. Fagdagen er rettet mot dere som jobber med eldre, ansatte på kjøkken og pleiepersonell.

■ Kommunal Kompetanse

arrangerer introduksjonskurs i konfliktforståelse i Oslo 22. april 2009. Målet med seminaret er å sette deltakerne i stand til å analysere, beskrive og forstå konflikter på individnivå, spesifikt rettet mot den tillitsvalgte og verneombudets rolleforståelse og organisatoriske forhold i arbeidslivet. Kurset passer for hovedverneombud, verneombud, tillitsvalgte, medlemmer av AMU, og andre med aktuelle arbeidsoppgaver og interesse for området. Pris: kr. 1.790,- inkludert enkel servering og kursmaterieell. Påmelding innen 24. mars.

■ Barna i sentrum 24. mars

Barnehagedagen markeres i år for femte gang av Fagforbundet og Utdanningsforbundet i samarbeid. Med slagordet Barna i sentrum blir det aktive, synlige barnehager over hele landet.

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!